

Výsledky měření finanční gramotnosti

**Ministerstvo financí
České republiky**

Andrej Babiš
Lenka Jurošková
31. 5. 2016

- Ochrana spotřebitele na finančním trhu
- Nový zákon o spotřebitelském úvěru
- Novela zákona o platebním styku
- Výsledky měření finanční gramotnosti

Ochrana spotřebitele

na finančním trhu

1 Legislativní = příprava kvalitní regulace

- Jednotná pro celý finanční trh, nediskriminační, přiměřená, stabilní, účinná
- Nový zákon o spotřebitelském úvěru
- Novela zákona o platebním styku

2 Nelegislativní = finanční vzdělávání

- Nástroj zajišťující uspokojivou úroveň finanční gramotnosti obyvatelstva
- Role MF:
 - příprava strategických a koncepčních materiálů
 - pravidelné získávání informací o úrovni finanční gramotnosti v ČR (měření finanční gramotnosti)

- Provozujeme rozcestníkový a vzdělávací web:

www.psfv.cz (Proč se finančně vzdělávat?)

Nový zákon o spotřebitelském úvěru

1 Zlepšení práv spotřebitele

- zahrnutí mikropůjček (do 5 000 Kč) a úvěrů na bydlení do regulace
- strop pro smluvní pokuty (0,1 % denně; celkově max. 200 tisíc korun)
- zlevnění předčasného splacení úvěrů na bydlení (kdykoli za účelně vynaložené náklady, zdarma v tíživých sociálních situacích)

2 Vyšší požadavky na nebankovní subjekty

- povinná maturita a odborná zkouška
- další požadavky (důvěryhodnost, finanční vybavenost)
- volnější pravidla pro tzv. zprostředkovatele vázaného spotřebitelského úvěru (splátkoví prodejci)

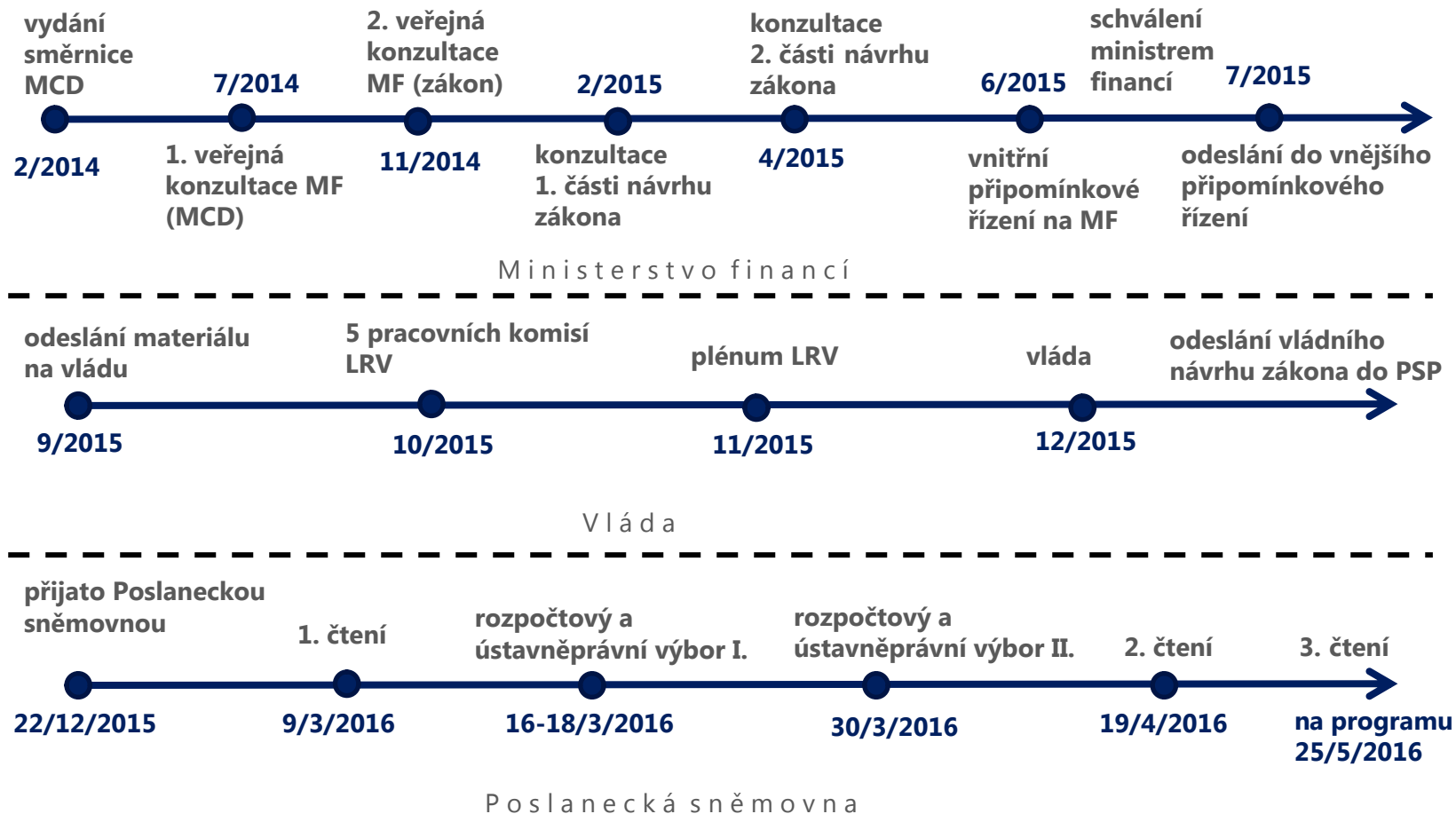
3 Změny v dohledu

- nově sjednocení licencování a dohledu do ČNB

Legislativní proces

Nový zákon o spotřebitelském úvěru

Novela zákona o platebním styku

1 Snazší orientace spotřebitele v nabídkách bank

- sjednocení terminologie
- každoroční přehled zaplacených bankovních poplatků

2 Snadný převod účtu mezi bankami

- spotřebiteli zůstane zachováno nastavení trvalých příkazů a inkas
- změnu účtu budou umožňovat všechny banky
- celý proces bude trvat nejvýše 12 dnů

Finanční gramotnost

Měření úrovně

1 1000 respondentů ve věku 18-79 let

2 metodika OECD

- 100 otázek
- 2 části – otázky OECD a národní otázky ČR
- opakování po 5 letech

3 cíle:

- získat představu o ohrožených cílových skupinách a rezervách v aktuálních tématech finanční gramotnosti
- porovnat výsledky s rokem 2010
- vstup pro plánovanou revizi Národní strategie finančního vzdělávání

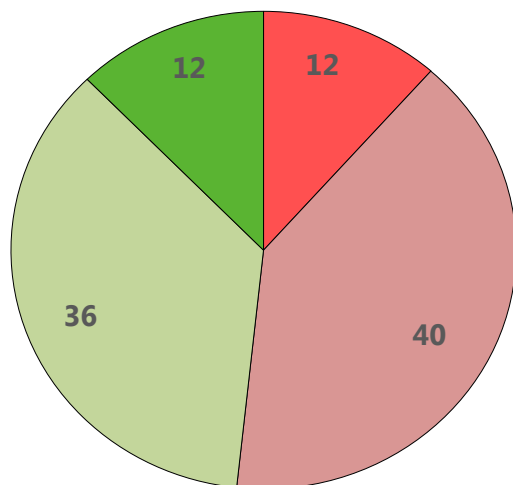
4 postupné zveřejňování všech výsledků:

- na www.psfv.cz – portál Proč se finančně vzdělávat?
- provedla společnost ppm factum research

Finanční gramotnost

Finanční znalost (v %)

- Velmi malá finanční znalost
- Spíše velká finanční znalost
- Spíše malá finanční znalost
- Vysoká finanční znalost

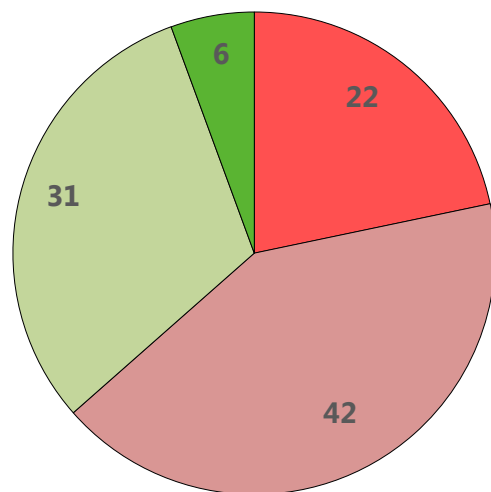
- **48 % osob vykazuje vysokou nebo spíše vysokou finanční znalost**
- 12 % české populace má finanční znalost vysokou (získali nad 66 % bodů)

- **Celkem 52 % lidí má nízkou či spíše nízkou finanční znalost**
- 12 % má finanční znalost velmi malou (získali pod 33 % bodů)

Finanční gramotnost

Ekonomická zodpovědnost (v %)

- Nechovají se vůbec zodpovědně
- Chovají se spíše zodpovědně
- Chovají se spíše nezodpovědně
- Chovají se velmi zodpovědně

- Celkem 64 % osob vykazuje nízkou nebo spíše nízkou ekonomickou zodpovědnost
- 22 % dospělých se chová velmi nezodpovědně (získali pod 33 % bodů)

- Celkem 36 % lidí vykazuje vysokou nebo spíše vysokou ekonomickou zodpovědnost.
- 6 % lidí se chová velmi zodpovědně (získali nad 66 % bodů)

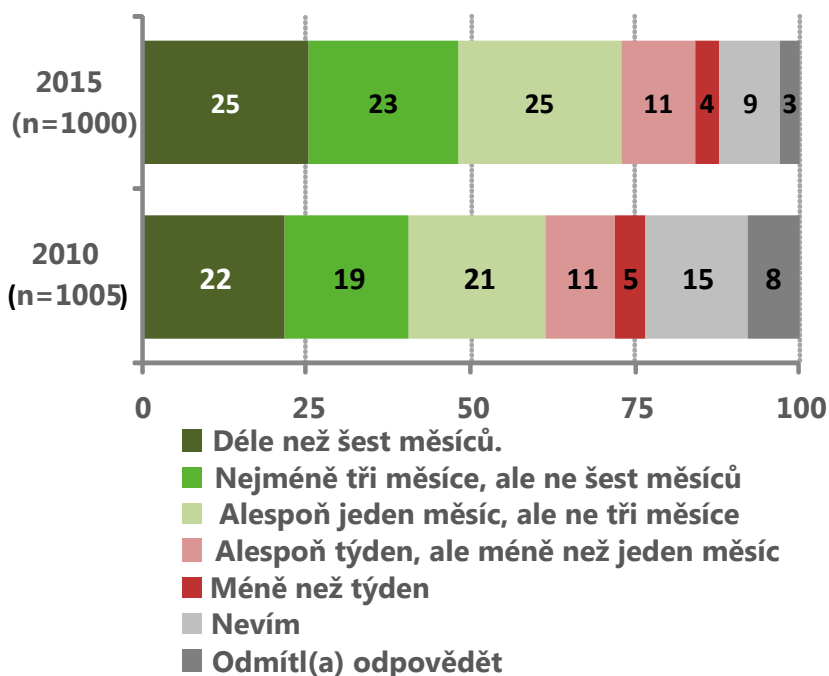
Finanční gramotnost

Pokrytí životních nákladů při ztrátě příjmu

„Pokud by Vaše domácnost přišla o hlavní zdroj příjmu, jak dlouho byste vydrželi pokrývat životní náklady, aniž byste si museli půjčit peníze nebo se přestěhovat?“

Délka pokrývání životních nákladů bez hlavního zdroje příjmu domácnosti

- 48 % domácností by pokrylo své náklady po dobu alespoň 3 měsíců
- v roce 2010 to bylo 41 %

- 15 % domácností by nepokrylo své náklady ani na dobu jednoho měsíce
- v roce 2010 to bylo 16 %

- **Delší dobu:** vysokoškolsky vzdělání, důchodci, vysoké příjmy, vysoká ekonomická zodpovědnost
- **Kratší dobu:** do 29 let, studenti, nízké příjmy, nízká ekonomická zodpovědnost

Finanční gramotnost

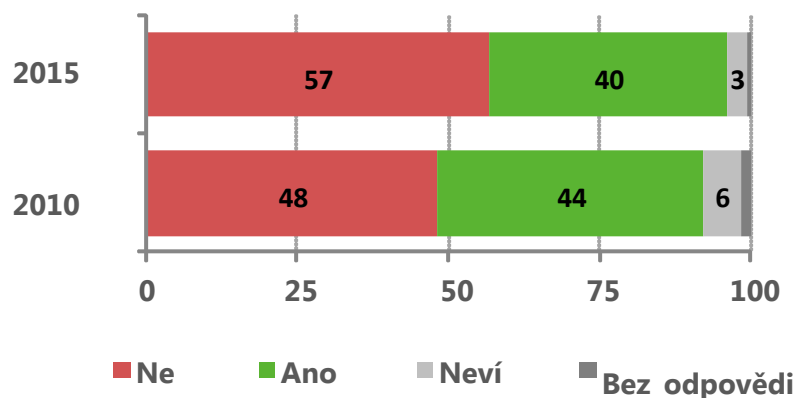

Domácí rozpočet

„Sestavuje Vaše domácnost rozpočet?“

„Sledujete, zda je naplánovaný rozpočet Vaší domácnosti skutečně dodržován?“

Má domácnost rozpočet (v %)

- **Rozpočet nesestavuje 57 % českých domácností**
- v roce 2010 to bylo 48 %

- **ANO:** ženy, 60+ let, vyšší ekonomická zodpovědnost
- **NE:** muži, do 29 let, vícečlenné domácnosti, nižší ekonomická zodpovědnost

- **Dodržování domácího rozpočtu sleduje 84 % těch domácností, které ho sestavují.**

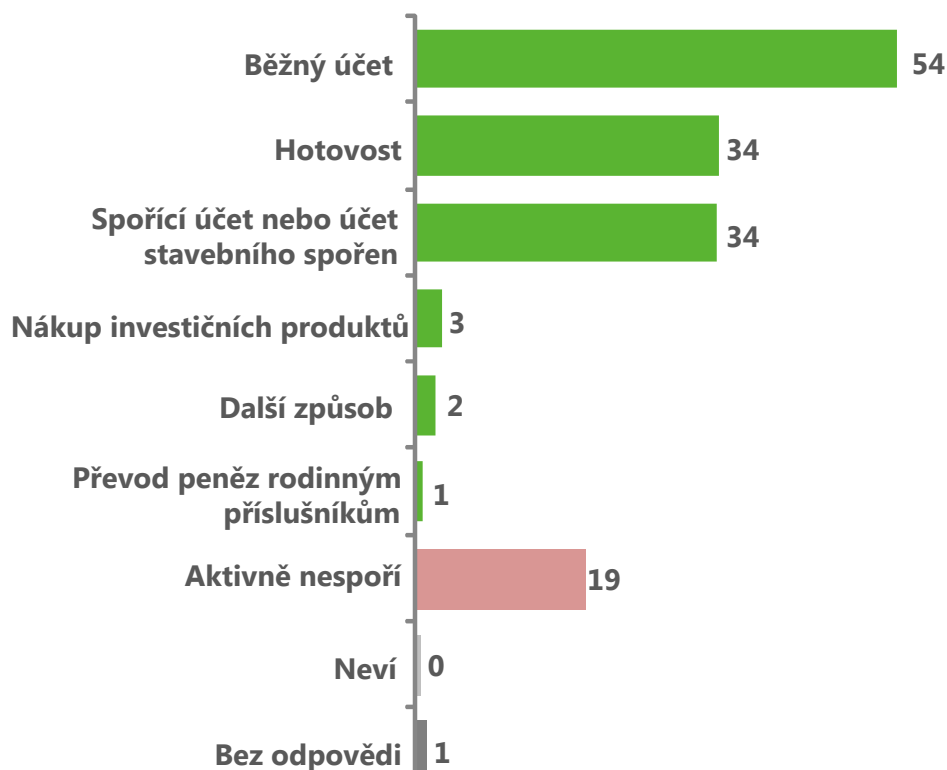
Finanční gramotnost

Rezervy - spoření

„Spořil jste Vy osobně během posledních 12 měsíců některým z následujících způsobů, bez ohledu na to, zda tyto peníze stále máte?“

Způsoby spoření 2015 (v %)

- 54 % osob spořilo na běžném účtu
- 34 % osob spořilo v hotovosti a stejný podíl na spořicím účtu nebo na účtu stavebního spoření

- **Aktivně nespoří 19 % dospělých**

- **Běžný účet:** 30 - 59 let, střední vzdělání
- **Hotovost:** důchodci
- **Spořicí účet, stavební spoření:** vysokoškolsky vzdělání, vyšší ekonomická zodpovědnost

Finanční gramotnost

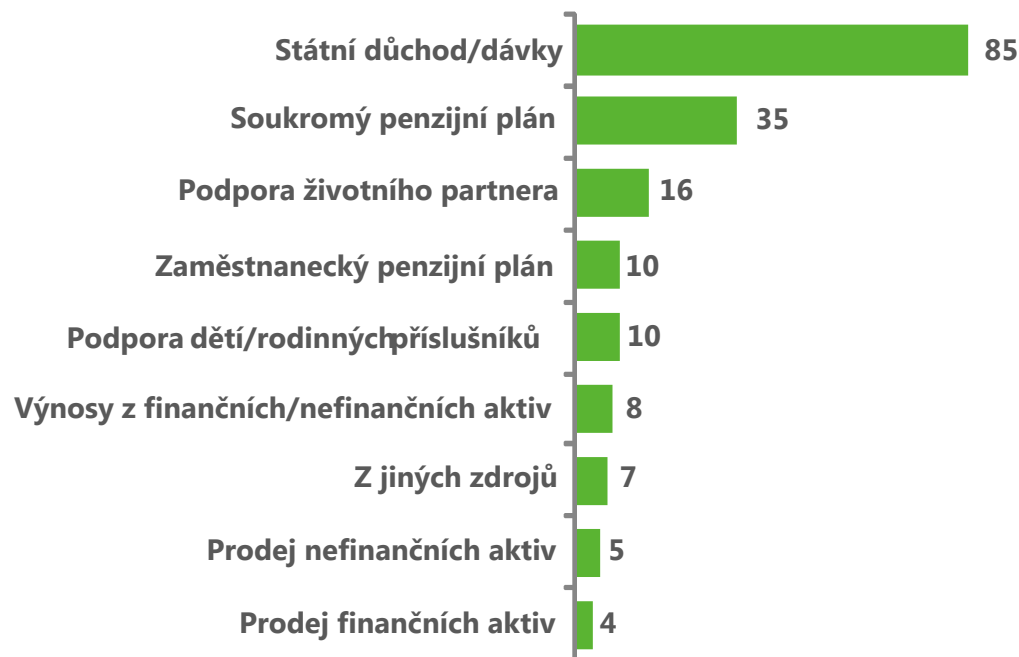

Rezervy - důchod

„Jak financujete nebo budete financovat své životní náklady v důchodu?“

Financování životních nákladů v důchodu

(n=1000, údaje v %)

- 85 % osob spoléhá na financování důchodu státem
- Alternativní formy financování důchodů využívají především lidé s VŠ vzděláním, s vyššími příjmy, ve středním věku a ti, kteří mají vyšší ekonomickou zodpovědnost i finanční znalost.

Finanční gramotnost

Rezervy - řešení ztráty zdroje příjmů

„Pokud by došlo ke ztrátě hlavního příjmu Vaší domácnosti, jak budete tuto situaci řešit?“

Řešení situace ztráty příjmu domácnosti (v %)

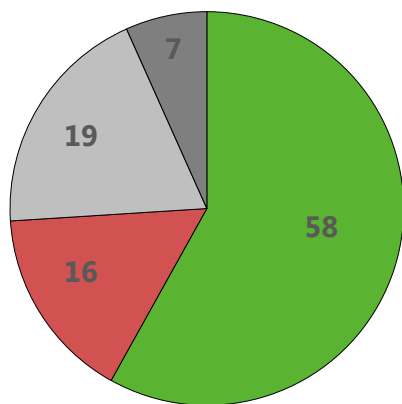

- V případě výpadku hlavního příjmu by lidé nejčastěji hledali novou práci či brigádu (31 %)
- Na druhém místě by se snažili využít úspor, něco prodat nebo omezit výdaje (12 %)
- 5 % osob by se spolehlo na půjčku, přičemž půjčku od banky by využil nepatrný podíl osob
- **37 % osob vůbec neví, co by v takovém případě dělalo**

Počty - úroky

„Předpokládejme, že uložíte 100 korun na spořicí účet (nezohledňuje se daň ani poplatky) s garantovanou úrokovou sazbou 2 % ročně. Na tomto účtu neprovedete žádné další platby ani výběry. Jaký by byl zůstatek na účtu na konci prvního roku po připsání úroku?“

Spořicí účet - test znalosti úrokové sazby (v %)

■ Správná odpověď

■ Špatná odpověď

■ Neví

■ Bez odpovědi

- **58 % dotázaných správně určilo, kolik bude na spořicím účtu s danou úrokovou sazbou (102 Kč).**
- 42 % osob buď neví, nebo uvádí špatnou či žádnou odpověď.

- **Správně:** vysoké příjmy, vysoká finanční znalost i ekonomická zodpovědnost
- **Neví:** důchodci, ZŠ + SŠ bez maturity, nízká finanční znalost i ekonomická zodpovědnost

**Ministerstvo financí
České republiky**

Děkujeme za pozornost

Ministerstvo financí České republiky, Letenská 15, 118 10 Praha 1, +420 257 041 111